

Sygn. akt IV KKN 441/96

W Y R O K
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2001 r.

Sąd Najwyższy w Warszawie - Izba Karna na rozprawie w składzie następującym:

Przewodniczący: SSN – Lidia Misiurkiewicz (spr.)

Sędziowie: SSN – Przemysław Kalinowski

SSN – Mieczysław Młodzik

Protokolant – Elżbieta Brejniak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej – Krzysztofa Parchimowicza

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2001 r.

sprawy **M. K.**

oskarżonego z art. 11 § 1 w zw. z art. 211 w zw. z art. 58 kk z 1969 r.

z powodu kasacji, wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego od wyroku Sądu Wojewódzkiego w K.

z dnia 10 lipca 1996 r., sygn. IV Ka [...]

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 16 kwietnia 1996 r., sygn. II K [...]

- 1. uchyła zaskarżony wyrok Sądu Wojewódzkiego w K. i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**

2. zarządza zwrot oskarżycielowi posiłkowemu wniesionej opłaty od kasacji.

U Z A S A D N I E N I E

M. K. oskarżony został o to, że – działając w warunkach przestępstwa ciągłego w okresie od 26 lutego 1993 r. do 11 lutego 1994 r. w K. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w zamiarze zmuszenia Z. Z. do wydania kwoty 30.000.000 zł groził mu pozbawieniem życia w przysyłanych na jego adres anonimowych listach oraz rozmowach telefonicznych, lecz zamierzonego celu nie osiągnął wobec powiadomienia przez pokrzywdzonego organów Policji to jest o przestępstwo z art. 11 § 1 dkk w zw. z art. 211 dkk w zw. z art. 58 dkk.

Sąd Rejonowy w K., wyrokiem z dnia 16 kwietnia 1996 r. uniewinnił M. K. od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Od powyższego wyroku apelację wnieśli – prokurator i oskarżyciel posiłkowy.

Prokurator zarzucił mającą wpływ na treść wyroku obrazę przepisów art. 3 § 1 dkpk, oraz art. 182 dkpk, art. 313 § 1 dkpk polegającą na zaniechaniu wyjaśnienia wszystkich okoliczności dotyczących sporządzenia listów – anonimów, w szczególności mimo utrzymania się istotnych sprzeczności i niejasności pomiędzy opiniami dwóch biegłych z zakresu pismoznawstwa, nie powołaniu nowego biegłego co doprowadziło do uniewinnienia oskarżonego od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 11 § 1 w zw. z art. 211 w zw. z art. 58 – dkk.

Apelacja oskarżyciela posiłkowego zarzuciła:

1. obrazę przepisów prawa procesowego, a w szczególności art. 155 § 1 pkt 2 dkpk przez aprioryczną ocenę dowodów w postaci kaset magnetofonowych

jako dowodu, który nie posiada znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, gdy tymczasem na kasetach tych zarejestrowane zostały rozmowy z M. K. i świadkiem J. G., co sprawia, że posiadają znaczną wartość informacyjną;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku o istotnym wpływie na jego treść polegający na uznaniu za wiarygodne wyjaśnień oskarżonego i zeznań świadka G. przy równoczesnym uznaniu za niewiarygodne zeznań pokrzywdzonego i świadków I. Z., K. Z., W. Z. a nadto bezkrytyczne przyjęcie opinii biegłej z I[...], która wydana została z najniższym stopniem prawdopodobieństwa oraz jest pełna wewnętrznych sprzeczności i podstawowych błędów merytorycznych, przy równoczesnym naruszeniu zasady swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 4 § 1 dkpk, co skutkowało bezzasadne przyjęcie, iż istnieją takie wątpliwości, których usunąć się nie da.

W konkluzji apelujący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Sąd Wojewódzki w K., wyrokiem z dnia 10 lipca 1996 r. sygn. akt IV Ka [...], po rozpoznaniu sprawy w wyniku apelacji wniesionych przez prokuratora i oskarżyciela posiłkowego, zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego utrzymał w mocy.

Wyrok ten zaskarżył w trybie kasacji pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego – Z. Z. zarzucając „rażące naruszenie prawa procesowego mogące mieć wpływ na treść orzeczenia, a to art. 3 § 1 kpk, art. 152 kpk, art. 155 § 1 pkt 2 kpk, art. 182 kpk, art. 313 § 1 kpk, art. 357 i art. 372 § 1 kpk (z 1969 r.) poprzez:

- nie dążenie na rozprawie do wyjaśnienia istotnych dla sprawy okoliczności, braku stosownej oceny opinii biegłych, a z uwagi na powzięte przez sąd wątpliwości nie powołanie kolejnego biegłego a taka potrzeba wynikała z okoliczności sprawy,

- bezpodstawne oddalenie wniosku dowodowego o odsłuchanie nagrań z kaset magnetofonowych rozmów pokrzywdzonego z oskarżonym M. K. i świadkiem J. G. poprzez dokonanie antycypacji dowodowej,
- przyjęcie w wyroku ustaleń nie mających oparcia w materiale dowodowym sprawy, pominięcie dowodów w tym pisemnej opinii uzupełniającej prof. F. oraz zniekształceniu dowodów, jak również ograniczeniu się do streszczenia opinii biegłej X.,
- nie zareagowanie na uchybienia sądu pierwszej instancji postawione w zarzutach i uzasadnieniu apelacji oskarżyciela posiłkowego, jak również podniesione w zarzutach prokuratora w tym błędne przyjęcie poprawności oceny przez sąd I instancji materiału dowodowego sprawy, a zwłaszcza obrazę art. 4 § 1 w zw. z art. 182 kpk w zw. z art. 357 w aspekcie art. 2 § 1 kpk (z 1969 r.),
- poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku nie odpowiadającego wymogom art. 406 § 2 kpk”.

W następstwie tak sformułowanych zarzutów autor kasacji wniósł o „uchylenie wyroków sądów obydwu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w K.”.

Na rozprawie kasacyjnej Prokurator wniósł o uwzględnienie kasacji wobec rażącego naruszenia prawa procesowego tj. art. 182 dkpk przez nie powołanie trzeciego biegłego wobec istotnej sprzeczności w opiniach biegłych z zakresu pisma – mgr E. X. z Instytutu [...] w K. (Zakład Kryminalistyki) i biegłego prof. dr hab. A. F. i sprowadzając zasadność kasacji wyłącznie do tego zarzutu, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Wojewódzkiego w K. oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna wyłącznie w zakresie rażącego naruszenia art. 182 dkpk (art. 201 kpk). Nie ulega wątpliwości, że orzekające w sprawie sądy – sąd

pierwszej i odwoławczej instancji dysponowały w sprawie dwiema zasadniczo różnymi opiniami z badań pisma ręcznego, przy czym dowód z drugiej opinii – mgr E. X. z Instytutu [...] w K. dopuszczony został przez Sąd Rejonowy po uchyleniu wyroku tego Sądu przez Sąd Wojewódzki (pierwszy wyrok skazujący) z zaleceniem poszerzenia materiału porównawczego m.in. w postaci anonimów, które wpłynęły już po wydaniu wyroku przez sąd pierwszej instancji (k. 153-v).

Poza sporem jest okoliczność, że podstawowym dowodem w sprawie jest ekspertyza pisma zawartego w anonimach i przede wszystkim ten dowód jako znaczący dla rozstrzygnięcia w sprawie był przedmiotem szczególnej uwagi orzekających w sprawie sądów. Prawem sądu, w ramach swobodnej oceny dowodów jest z dwóch różniących się w merytorycznej treści opinii dać wiarę jednej z nich oceniając ten dowód jako w pełni przekonujący, pełny nie budzący wątpliwości.

Do takich dowodów nie należy jednak opinia biegłej E. X. z Instytutu [...] w K. – jest ona w przeciwieństwie do stanowczej, dwukrotnie składanej podstawowej i uzupełniającej opinii prof. A. F., opinią niepełną, niejasną wskazującą na brak pewności co do autora anonimów wyrażonej w sposób nie wykluczający, że M. K. mógł być autorem zakwestionowanych jako materiał dowodowy rękopisów (anonimów) (k. 183-183-v). Konkluzja opinii sprowadza się do stwierdzenia, że „różnorodność przedstawionych do badań materiałów można formułować jedynie w kategoriach prawdopodobieństwa”, co wskazuje na to, że autorka ekspertyzy prezentuje określony stopień niepewności w formułowaniu kategorycznych wniosków w przeciwieństwie do drugiego biegłego, który opierając się na tym samym materiale dowodowym i porównawczym (w tym po jego uzupełnieniu i zapoznaniu się z opinią biegłej E. X.) w swojej opinii jest kategoryczny i nie ma wątpliwości, że autorem przedmiotowych anonimów był oskarżony M. K..

W tej więc sytuacji doszło nie tyle do wydania przez biegłych dwóch zasadniczo sprzecznych opinii, z których sąd odwoławczy miał, w ramach swobodnej oceny dowodów, możliwość wyboru jednej, przekonany o jej słuszności w oparciu o konkretne przesłanki, ale w rzeczy samej Sąd ten dysponował dwiema opiniami, z których jedna formułuje wnioski kategorycznie, a druga jest wyrazem wątpliwości, które wskazują na wyraźną ostrożność biegłej w formułowaniu pewnych konkluzji.

W tych warunkach obowiązkiem sądu było z urzędu – stosownie do wymogów art. 182 dkpk (art. 201 kpk) – powołać innego biegłego, którego opinia – w ocenie sądu – pozwoli ostatecznie przesądzić, który z dwóch dotychczas powołanych biegłych ma ewentualnie rację. Podkreślić przy tym należy, że nawet Sąd Rejonowy nie wyklucza, że autorem dowodowych anonimów mógł być oskarżony, poddając jedynie w wątpliwość zamiar jego działania (k. 248).

Jak już na wstępie rozważań Sąd Najwyższy podkreślił, kluczowym dowodem w sprawie jest opinia biegłych co do autorstwa sporządzonych i zawierających określone treści anonimów, dlatego też tylko w tym zakresie zarzut kasacji rażącego naruszenia prawa procesowego – art. 182 dkpk (art. 201 kpk), z powodów wyżej omówionych, jest w pełni zasadny.

Inne podniesione w kasacji zarzuty są oczywiście bezzasadne i nie wymagają bliższego omówienia.

Z uwagi na rażącą obrazę art. 182 dkpk, na obecnym etapie wątpliwości, która z dwóch opinii, dwóch różnych biegłych, zasługuje na ewentualne uwzględnienie i może przesądzić o słuszności (bądź jej braku) zarzutu postawionego oskarżonemu, nie ma potrzeby uchylenia orzeczenia także sądu pierwszej instancji.

Uzupełniający dowód z opinii innego biegłego bądź biegłych może przeprowadzić w postępowaniu odwoławczym Sąd Okręgowy w K.

i w zależności od wyników postępowania w tym zakresie zdecydować o dalszym biegu sprawy.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

Przewodniczący: SSN (Lidia Misiurkiewicz)

Sędziowie: SN (Przemysław Kalinowski)

SN (Mieczysław Młodzik)

aw

f/es